

A g y e r m e k v i l á g a ,
a v a g y
a m ü v é s z e t n y e l v e

Kétségtelenül az alkalom ihletésére, a naptári egybeesés véletlene folytán kapcsolódtak össze a képzőművészetet és a gyermeket érintő szempontok, amikor a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége az idei Képzőművészeti Világhét keretében A gyermek világa című kiállításon sok-sok gyerek rajzait és közel hatvan művész azokra készített variációit együtt mutatta be, hogy ezzel a meglepetéssel, a kiállítások történetében nemcsak hazai, hanem tudomásunk szerint világviszonylatban is példa nélkül álló vállalkozásával

hozzájáruljon a nemzetközi gyermekművészeti kiállítások megvalósításához. A képző- és iparművészet szinte valamennyi ágát képviselő kiállító művészek szinte varázsütésre kanyarodtak el a rájuk jellemző törekvésektől, és - legalábbis látszólag - nagy kitérővel átléptek a maguk világából a gyermek világába, mint egy Paradicsomkeretbe, ahol végre egyszer játszva alkothatnak, de ahol aligha időzhetnek.

Tekintsük-e hát ezt a kiállítást mindenes-tül alkalmi kitérőnek, kuriózumnak? Ahogyan nem követett példát, a Gyermekév és a Világhét elmúltával nem is szolgálhat követendő példa gyanánt? E kereteken kívül is érvényes tanulsága nincs?

Már hogyné volna: a művészek minden várakozást fölülmulóan nagy számu részvétele és lelkes munkálkodása - nem szólva az eredményről - magában is azt tanusítja, hogy az üditő játék öröménél többet, valamilyen perspektivát is megsejtettek a feladatban, amelynek megfogalmazása egyetlen ösztönző mozzanatot hangsúlyozott. Azt, hogy a művész a maga vizuális képzeletével és eszközeivel hivebben tolmácsolhatja a gyermek vizuális önkifejezését, a gyermekrajzok világát, mint ahogy azt a verbális, fogalmi interpretáció teszi vagy egyáltalán teheti. Lássá és láttassa tehát, hogy mit lát és hogyan láttat a gyermek.

de mi ebben a művészi távlat?

Tól tudjuk, hogy minden, amit a gyermekrajzokról irnak vagy szóval mondanak - ha nem semmitmondás - csupán az életkorra, vagyis a szellemi fejlődés egy-egy szakaszára nézve tipikus jegyeket ragadja meg mint olyasmit, amik átmenetiek és szükségképpen meghaladnivalók, hiszen különböző szinteken éppen a fogalmak helyes, racionális használatának többé-kevésbé ellenálló szemléletre utalnak. Mivel azonban mindenkinek olyan a világa, amilyen a szemlélete, a gyermek világa a felnőtt számára nem szemlélhető, szemében csak egy állapot; mint világ - nem eléggé fogalmi, nem megbeszélhető, akkor semha a gyermek érthető állapotát világnak nevezzük, hogy jelezzük: mégsem egészen értjük - például amikor szembe kell találkoznunk vele, mert rajzban fejeződik ki.

Nos, ezt a világot mint olyat a rajztól éppúgy nem lehet elválasztani, mint a fogalmakat a beszéd-től. A kétfajta, a vizuális és a fogalmi nyelv autonóm elkülönülésén nem változtatnak sem a műkritikák, sem az illusztrációk, ezekben a másik nyelv szemléletének tulajdonsága és tárgya, vagyis az átellenes világ legfeljebb megjelölhető, szimbolizálható, de nem működik a maga

Ezzel szemben, ime, a bizonyság: a vizualitás nyelvén is lehet társalogni, és nemcsak bennfentes módra. A gyermek nem rekeszti ki a maga világából a művészt, s a felnőtt néző - akármit gondolt is eddig a gyermekek vagy a művészek "firkáiról" - látja, hogy a művész olyan nyelven "beszél" a gyermekkel, amelyben a megértés igyekezete nem válhat a megértés gátjává. Egyszerűen: a teljes vizuális megértés bizonyítékait látja /s egyúttal minden másfajta megközelítés hiányosságait, melyek leírhatatlanul számosak/. Tehát nemcsak a gyermek világát látja, hanem a megértés világát is. A kiállítás egy pillanatra véget vethetett a kétnyelvűségnek. A gyermek világában minden kommunikáció a művészet anyanyelvén folyt. Maradandó tanulságnak elég, hogy ez is lehetséges.

Még ma is!

Tehát holnap is.

S talán akkor is, ha a gyerekek nem segítenek ...

Rozgonyi Iván